

Vizyoner Liderlik Işığında Liselerimizde Okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin Yeterlilik Düzeyi

Hüseyin Selim KOCABIYIK*

Öz Bu makale, vizyoner liderlik adı verilen bir liderlik türü ışığında liselerimizde okutulan Din kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin yeterlilik düzeyini analiz etmektedir. Bu makalenin iki temel hareket noktasından biri Hz. Peygamberin vefatından yıllar sonra Emevîlerin, Kur'an'ın mesajlarını özellikle Hz. Peygambere isnat ettikleri uydurma hadislerle Kur'an dışı bir din anlayışını kurumsallaştırdıklarını savunmaktır. İkinci temel hareket noktası, günümüzde liselerimizde okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarında verilen bilgilerin sadece bir kısmının Kur'an'a dayandığını, büyük çoğunluğunun ise Emevî din anlayışının bir ürünü olduğunu ve bu kitaplar hazırlanırken Kur'an'ın değil Emevî anlayışının temel alınmış olduğunu tartışmaktır.

Anahtar kelimeler: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri, Türkiye, Kur'an, Emevi din anlayışı, vizyoner liderlik.

Quality Level of Religious Culture Courses in High Schools of Turkey from the Visionary Leadership Perspective

Abstract This article examines the quality level of religious culture courses in the high schools of Turkey from the visionary leadership perspective. The article suggests two main points, one of which advocates the fact that after the death of the Prophet Mohammad an inauspicious group of people called the Umayyads have prevailed and these people have sought the ways to distort the discourse of the Qur'an mainly by fabricating "Hadith" and also became detrimental to the messages of the Qur'an in different ways. So some information that has been seen in Turkish high schools' religious culture course books are wrong and the correct information provided in these books is lamentably scarce. This study also argues that this is a fatal result of the distortion that has been committed by the Umayyads who are notorious for impairing the religion of the Qoran.

Keywords: Religious culture courses, Turkey, Qoran, visionary leadership, the Umayyads.

---

* Gazi Üniversitesi Arapça Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi, selim.kocabiyik@hotmail.com

Giriş

Bu çalışmada vizyoner liderlik ışığında Türkiye'deki liselerde öğrencilere öğretilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin belli sınırlılıklar dahilindeki yeterlilik düzeyi incelenecektir. Öncelikle vizyoner liderliğin ne olduğu hakkında bilgi verilecektir. Daha sonra ise lise öğrencilerine ders olarak okutulan bu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarındaki en temel Kur'an dışı bilgiler olarak görülen bir takım kısımlar aktarılacaktır. Bu çalışmamın hacmi yapılan bütün yanlışlıklara değinmeye elverişli olmayacağı için sadece en temel olanlarıyla yetinilecektir.

Liselerimizde öğrencilerimize Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi adı altında öğretilen müfredatın büyük kısmının Kur'an'dan onay almadığını görmekteyiz. Üstelik bu bilgiler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi adı altında verilmektedir. Herkesin bildiği gibi liselerde okutulan bu müfredat da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının, yapılan bu yanlışlıklar konusunda yeni bir tutum geliştirememesi oldukça şaşırtıcıdır.

Din Bilgisi kitaplarında yer almakta olup, Kur'an'dan onay almadığını düşündüğüm başlıca bilgileri şu şekilde sıralayabiliriz; Hz. Ebu Bekir'in Kur'an'ı toplayan kişi olduğunu söyleyip, o olmasaydı Kur'an'ın kaybolup gidebileceğini iddia etmek, Kadir Gecesinde başka kutsal geceler olduğuna inanmak ve bunun iddiasında bulunmak, ölümlerin arkasından takviye etmek amacıyla Kuran okumak, Kader kelimesinin anlamını kaydırmak ve Kuranın bize anlattığı kaderi değil kaderin, Emevîler tarafından müdahale edilip şekillendirilmiş olan anlamını aktarmak, Hz. Peygamberin sadece Kur'an'ın tebliğcisi olduğu gerçeğini göz ardı edip, onun din alanında hükümler koyabileceğini iddia etmek ve son olarak da Haccın sadece Kurban Bayramıyla, dört günle sınırlı olduğunu iddia etmek.

Vizyoner Liderlik

Vizyoner Liderlik, tıpkı transformasyonel liderlik, öğretimsel liderlik ve kültürel liderlik gibi bir liderlik çeşididir. Vizyoner Liderlik üzerine yapılan araştırmalar özellikle 1990'lı yıllarda ivme kazanmıştır. Vehbi Çelik tarafından yazılan *Eğitimsel Liderlik* adlı kitapta Vizyoner Liderlik hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Çelik vizyoner liderliğin ne kadar önemli olduğunu şu sözlerle dile getirmektedir:

Vizyoner liderin önemi, örgütlerin geleceğine yönelik belirsizlikleri gidermesinde gösterdiği başarıya dayanmaktadır. Örgütlerde meydana gelen hızlı değişim, örgütlerin geleceğe yönelik kararlarını etkilemektedir. Bu hızlı değişim sürecinde örgütleri paylaşılan bir vizyonla geleceğe taşıyan ve

örgütsel körlükten kurtaran vizyoner liderler, geleceğin liderleri olarak görülmektedir.

Vizyoner liderliğin önemi, örgütün geleceğe yönelik bir vizyon geliştirmesinden ileri gelmektedir. Geçmişteki gelişmeler, açıkça belgelendirilmezse, bu durum örgütsel açıdan ciddi bir sorun oluşturur. Vizyoner lider, bu sorunu çözme başarısını gösterir.¹

Çelik'in bu sözlerinden de anlaşılacağı üzere vizyoner liderlik diğer liderlik türlerinde daha fazla sorumluluk getirmektedir, zira vizyoner lider sıfatını taşıyarak taşıyan bir kişiden beklenen onun ileri görüşlü olup örgütün gelecekte yaşayabileceği sorunları öngörebilmesi ve bunların giderilmesi hususunda çaba sarf etmesidir. Böyle bir görev de asla her insanın kolaylıkla taşıyabileceği bir sorumluluk değildir. Bu nedenle tüm örgütler kendilerine bir vizyoner lider seçmede çok dikkatli olmalıdırlar, zira bu lidere sahip olmaları ya da doğru vizyoner lideri belirleyememe durumu vizyon yokluğuna yol açabilir. Çelik, kitabında Bennis'in vizyon yokluğu ile ilgili söylediği cümleleri şöyle vermektedir:

Vizyon yokluğu örgütsel baş dönmesine yol açar ve örgütü körlüğe götürür. Her zaman oluşturma, örgütsel başarı için zorunludur. Geleceğe yönelik bir bakış açısı olmadığı zaman, her eğilimin önü tıkanır ve yok olur.²

Emevî İslam Anlayışının Dayanakları

Günümüzde liselerimizde okutulan ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından benimsenen şekliyle İslam'ın nereye dayandığının izah edilmesi gerekmektedir. Hz. Peygamber'in vefatından sonra Emevîler döneminde sık sık duyulan isim Muaviye'dir. Emevî din anlayışının kurumsallaşmasında bu ismin çok büyük rol oynadığı bir gerçektir. Ancak elbette ki Muaviye, Emevî din anlayışının bütün özelliklerinden sorumlu değildir. Bu anlayışın, çoğunlukla uydurma hadisler yoluyla olan şekillendirilmesinde başka kişiliklerin de imzası bulunmaktadır.

Kur'an'a yapılan bu kötülüklerin ardından çıkması gereken yegane sonuç, kurtuluş için sadece Kur'an'a sınıksız sarılmaktır, zira kirletilmemiş, saf din orada hala mevcuttur ve sonsuza kadar da mevcut olmaya devam edecektir. Bu konuda, Yüce Allah Zuhruf 43'te insanların kurtuluşuna vesile olacak şu beyanı vermektedir: "Sen sana vahyedilene sınıksız sarıl! Hiç kuşkusuz, sen, dosdoğru bir yol üzerindesin."

Buna ek olarak, Kur'an, uydurma hadislerin olabileceği gerçeğini açık seçik gözler önüne sermesine rağmen Emevîler bu ayetlerin anlamlarını kaydırarak

üstünü örtmeye çaba göstermişlerdir. Yusuf 111’de Kur’an kendisinin uydurulmuş/iftira edilmiş bir hadis olmadığını söylemektedir. Bu da kendi mesajının daha ileriki zamanlarda uydurma hadislerle karartılabileceğinin en mucizevi beyanıdır. Kur’an bu konuda bir de Lokman 6’yı vermektedir: “İnsanlardan öylesi vardır ki, Allah yolundan bilgisizce saptırmak için hadis eğlencesi satın alır ve onu alay konusu edinir. İşte böylelerine rezil edici bir azap vardır.”

Yukarıda da belirtildiği gibi bu ayetlerin anlamlarının kaydırılması konusunda büyük bir çaba sarf edilmiştir. Bu ayetlerdeki mucizeyi devre dışı bırakmak amacıyla *hadis* diye bahsedilenin sadece söz anlamına geldiği söylenmiştir. Ancak *hadis* kelimesinin etimolojik anlamı zaten söz demektir. Hz. Peygamberin zikrettiği sözlere verilen “hadis-i şerif” kelimesinin anlamı da şerefli sözler demektir. Ama Kur’an “söz” kelimesini kullanmak istediği çoğu yerde “kavl” kelimesini kullanmıştır, *hadis* kelimesini kullandığı zaman ise mucizevî bir şekilde hadis-i şerif anlamındaki manaya da vurgu yapmaktadır. Bu, Kur’an’ın sergilediği en büyük mucizelerden sadece bir tanesidir. Öztürk bu gerçeği bir çalışmasında dile getirmektedir.³

Kur’an’ın Toplanması

Hemen hemen tüm DKAB kitaplarına girmiş Kur’an’a tamamen aykırı olduğunu düşündüğüm bilgilerden biri Kur’an’ın, Hz. Peygamberden sonra Hz. Ebu Bekir tarafından toplandığını söylemektir. Mehmet Evkuran tarafından yazılan *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9* adlı kitapta Evkuran şu satırları kaydetmektedir:

Peygamberimizden sonra devlet başkanı olan Hz. Ebu Bekir zamanında yapılan savaşlarda Kur’an’ı ezbere bilen sahabilerin çoğu şehit düşmüştür. Bu durum Hz. Ömer başta olmak üzere bazı Müslümanları kaygılandırmıştır. Hz. Ömer Hz. Ebu Bekir’e gelerek hafızların çoğunun şehit düştüğünü, bu durumun, Kur’an’ın aslı şeklinin muhafaza edilmesinde sorunlara neden olabileceğini belirtmiştir. Hz. Ebu Bekir’e, Kur’an’ın iki kapak arasında toplanmasını teklif etmiştir. Önceleri bu teklifi kabul etmeyen Halife Ebu Bekir, daha sonra ikna olmuştur.⁴

Herhangi bir insanın Kur’an’ı toplaması ifadesi Kur’an’dan asla ve asla onay alamaz. Yaşar Nuri Öztürk *İslam Nasıl Yozlaştırıldı* adlı kitabında Kur’an’ın Hz. Peygamberden sonra toplandığını söylemenin bid’at olduğunu ifade etmiş ve bu konuda şu satırları kaydetmiştir:⁵

Hz. Peygamber eğer Kur’an’ı toplayıp ona son şeklini vermeden bu âlemden ayrılmışsa, hâşâ, Peygamberlik görevini

yapmamış demektir. Peygamberliğin temel niteliklerinden biri de “hıfz” yani gelen vahiyleri toplama, kollama ve insanlığa bildirme görevidir. Hıfz yeteneği olmayan bir peygamber düşünülemez. (...) Kısacası, Kur’an ayetlerinin sıralamasını (surelerin tertibi serbest kalmak üzere) bugünkü şekline Peygamber ve Cebrail birlikte kavuşturmışlardır. Gerisi bir kopyalama (istinsah) ve ‘kağıt değiştirme’ işidir.

Öztürk’ün bu ifadelerinden de açıkça anlaşılıyor ki Kur’an, Hz. Peygamberin zamanında son şekline ulaşmıştır.

Ancak Öztürk’ün bu satırları, bu tür söylemlerin vahye ne kadar aykırı olduğunu beyan etmekte yetersiz kalmaktadır. Hiçbir şeyi, eksik, hiçbir konuya da parmak basmadan bırakmayan Kur’an, bu tür iddiaları edenlere de mucizevî bir cevap vermektedir: “Onun toplanması ve okunması bizim üzerimize düşer.” (Kıyamet, 17)

Yaklaşık 1400 sene öncesinden verilmiş bu beyan tam anlamıyla bir mucizedir. Kur’an, indirdiği bu ayetle kendisinin toplanmasıyla da bizzat kendi ilgileneceğini, başka bir deyişle Kur’an’ı toplama vazifesinin bizzat kendi işi olduğunu muazzam bir dille anlatmaktadır. Yaşar Nuri Öztürk gibi bir uzmanın burada bu ayeti dikkatinden kaçırmış olması oldukça şaşırtıcıdır. Öztürk’ün yanı sıra Suyutî’nin *el-İtkan fi Ulumi’l Kur’an* adlı kitabında Muhasibî su sözleri zikretmektedir:⁶

Kur’an’ın kitap haline getirilmesi Peygamberimizden sonra gerçekleştirilmiş (muhtes) bir olay değildir. Peygamberimizin emriyle gerçekleşmiş bulunan yazım işi, parçalar halindeki yazı malzemesinin bir araya getirilip kopyalanmasıdır.

Kutsal Geceler

DKAB kitaplarında yer alan, bid’at olarak gördüğüm hususlardan bir diğeri de kutsal geceler meselesidir. Kur’an, baştan sona anlam üzerinde titizlikle düşünülerek okuduğunda, onun Kadir gecesini hariç başka bir kutsal geceden söz etmediği dikkat çekmektedir. Hz. Peygamberin Sünnetinde de kutsal geceler kutlaması uygulanması bulunmamaktadır. Öztürk *İslam Nasıl Yoşlaştırıldı* adlı eserinde kutsal gecelerin Emevî uydurması olduğunu açıklamaktadır.

Kenan Demirtaş tarafından yazılan *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 12* adlı ders kitabında Demirtaş, İslam kültüründe recep, şaban ve ramazan ayları ile bu ayların içinde Mevlit Kandili, Regaip Kandili, Miraç Kandili, Beraat Kandili ve Kadir Gecesi, Ramazan ve Kurban Bayramı günleri, şevval ayının altı günü, muharrem ayında aşure günleri ve Cuma gününün faziletli sayıldığını belirtmektedir.⁷

Ancak Demirtaş bunları söylerken kendisini desteklemek amacıyla bir tek ayet bile verememiştir, vermesi de mümkün değildir zaten. Zira yukarıda da zikredildiği üzere Kur'an'da ve Hz. Peygamberin sünnetinde Beraat Kandili, Miraç Kandili ve Regaip Kandili diye bir şey yoktur. Burada açıklanması gereken çok önemli bir nokta da Hz. Peygamberin sünnetinin zaten baştan aşağı Kur'an'dan ibaret olduğudur. Hz. Aişe'den naklen de bu gerçeği ifade eden rivayetler vardır. Bu demek oluyor ki, Kur'an'ın verileri, "falan şey Kur'an'da yoktur ama sünnete vardır" gibi bir ifadeyi asla onaylanmamaktadır. (Hakka 44-46) Böyle bir söylemde bulunmak Hz. Peygamber'i, Kur'an'ın dininden koparıp bambaşka bir dinin kurucusuymuş gibi göstermek olur. Bu konuda aşağıda daha detaylı bilgi verilecektir.

Ölülere Kur'an Okuma

Kur'an-ı Kerim'in mezarlıklara hapsedilmesi, başka bir deyişle dirilere değil ölümlere okunması Emevîlerin ortaya attığı en yıkıcı bid'atlerden biridir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Kitabı yazarı Kenan Demirtaş bu uydurmayı kitabına dahil etmiştir. Demirtaş bu konuyla ilgili şu satırları kaydetmektedir:⁸

Ölen kişinin arkasından yapılan uygulamalardan biri de Kur'an ve Mevlit okumadır. Kültürümüzde ölen kişinin arkasından Kur'an okunur. Cenazenin defin işlemi tamamlandıktan sonra kabrin başında Bakara suresinin ilk beş ayeti; Fatıha, Yasin, Mülk, İhlas, Felak, Nas sureleri okunur ve sevabı defnedilen kişinin ruhuna bağışlanarak Allah'tan af dlenir. Eğer Kur'an-ı Kerim hatmedilmişse mezarın başında hatim duası yapılır.

Demirtaş burada yine aynı Kur'an dışılığı sergilemekte ve hiçbir ayete dayanmaksızın kültür diyerek bir Emevî müdahalesini daha din diye lise öğrencilerine aktarmaktadır. Oysa Demirtaş'ın ölümlere okunduğunu söylediği Yasin Suresinde Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "Biz o peygambere şiir öğretmedik. Şiir ona yaraşmaz/layık olamaz. O bir Zikirten/Öğütten ve apaçık bir Kur'an'dan başka bir şey değildir. Diri olanı uyarmak ve sözün, kafirler üzerine hak olması içindir." (Yasin 69-70)

Burada Kur'an mucizevî bir biçimde kullanılabilcek bir sürü kelime içinden "diri" kelimesini kullanmayı seçmiştir. Buradan hiç tartışmasız bir şekilde şunu anlıyoruz ki Kur'an, kendisinin dirilere okunmasını isteyen bir kitaptır. Yaşar Nuri Öztürk *Kur'an'daki İslam* adlı kitabında bu gerçeği şu dizelerle ifade etmektedir:⁹

Ölümler için Kur'an okuma, Kur'an'ın tanımadığı bir kavramdır. Bu konuda peygamberimizin bir uygulaması da yoktur. 'Ölümler için Kur'an okumak veya okutmak' tama-

mıyla sonraki zamanların bir uygulamasıdır. Yalnız şu noktayı unutmamak gerekir: Sebebi, gerekçesi ne olursa olsun Kur'an okumak makbuldür, rahmet vesilesidir. Bilinmesi gereken şudur ki, sebep ve gerekçesi ne olursa olsun, okunan Kur'an'ın faydası ölümlere değil dirileredir. İslam ölümlere arkadan takviye anlayışına tamamen kapalıdır. Her insan, hayatında kendi eliyle ne üretmişse ölümünden sonra sadece onun hayır ve bereketini görür. Birilerinin okuyup bağışlamasıyla yani üfürük yoluyla cennet ve kurtuluş aramak, Kur'an'a göre şirktir. Bu şirke Kur'an'ın araç yapılması ise ayrıca bir bühtandır.

Gerçekten de Öztürk, bu sözleriyle Kur'an'ın son derece önemli bir hayati mesajını aktarmakta ve bu Emevî müdahalesini açık seçik deşifre etmektedir. Buna ek olarak, Hz. Peygamber'in, Kur'an'ın mezarlıklara hapsedilmemesi adına harcadığı çabalar tarihsel kaynaklarla sabittir. Hz. Peygamber, ölümlerin arkasından onlara ne yapılır, sorusuna cevap olarak ölen kişinin adına sadaka vermeyi önermiş asla ve asla falanca sureyi okuyun dememiştir. Fıkhnın anıt eserlerinden biri olan *Zadü'l-Mead*'da İbnül Kayyim El Cevziyye ölüye Kur'an okunması konusunda ilgili şunları söylemektedir:¹⁰

Hz. Peygamber, ölü evlerini ziyaret eder, başsağlığı dilerdi. Ama onun, toplanarak ölü evinde, kabir başında veya başka bir yerde ölü için Kur'an okumak diye bir sünneti yoktu. Bütün bunlar sonradan uydurulmuş çirkin bid'atlerdir.

Ölümlere Kur'an okuma meselesiyle ilgili son olarak Neml Suresi 80'deki mucizevî ayette Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “Hiç kuşkusuz sen, ölümlere işittiremezsin. Ve eğer arkalarını dönerlerse sağırlara da çağırıyor duyuramazsın.”

Bu ayette bir kelim harikasıyla karşı karşıyayız. Burada bir yandan kafirler ölümlere benzetilirken bir yandan da bizim ölümlere sesimizi asla duyuramayacağımız beyan edilmektedir. Yani ayetin mecaz anlamı da vardır gerçek anlamı da. Şu unutulmamalıdır ki, Kur'an kendi kendini açıklayan bir kitaptır ve bu ayette de görüldüğü gibi ikili anlamlar ifade etme konusunda şöyle buyurmaktadır: “Allah, hadisin/sözün en güzelini birbirine benzer, ikili manalar ifade eden bir kitap halinde indirmiştir.” (Zümer 23)

Kader Meselesi

Liselerimizde okutulan DKAB kitaplarında yer alan anlamı kaydırılmış terimlerden biri de kaderdir. Nazım Genç tarafından yazılan *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 11* adlı kitapta kader Yüce Allah'ın sonsuz ilmiyle ezelden ebede kadar olmuş ve olacak her şeyi bilip takdir etmesi olarak tanımlanmaktadır.¹¹

Yüce Allah'ın her şeyi bilmesi tartışılmaz bir gerçektir ama bunun adı kader değildir. Kader kelimesinin etimolojik anlamı “ölçü, miktar’dır.” Kuran, kader kelimesini, evrende yaratılmış hiçbir varlığın tesadüfen yaratılmadığını, her birinin bir ölçüyle, miktarla yaratıldığı gerçeğini ifade etmek için kullanmıştır.¹²

Kur’an’da kader kelimesinin insanların fiilleriyle ilişkilendirildiği, başka bir deyişle alın yazısı anlamında kullanıldığı bir tek ayet bile yoktur. Buna ek olarak Nisa 136. Ayette Yüce Allah iman şartlarını bizzat kendisi vermektedir, yani biz imanın şartlarını ilmihal kitaplarından değil bizzat Kur’an’ın kendisinden öğrenmekteyiz: “Ey iman edenler! Allah’a, onun resulüne, resulüne indirmiş olduğu kitaba, daha önce indirmiş olduğu kitaba inanın. Kim Allah’ı, O’nun meleklerini, kitaplarını, resullerini ve ahiret gününü inkar ederse geri dönüşü olmayan bir dalalete düşmüş olur.” (Nisa 136)

Bu ayette imanın şartları verilmiş, Allah’a, meleklerle, kitaplara, resullere ve ahiret gününe inanmanın öneminden bahsedilmiştir; ancak dikkat edilirse kadere inanmaktan bahsedilmemiştir. Öyleyse kadere inanmak imanın şartları arasında nasıl girdi? Bu sorunun cevabı oldukça basittir, kadere inanmak imanın şartları arasında haber-i vahid ile girmiştir. Haber-i vahid bir kişinin haber vermesiyle demektir ve fıkhıta haber-i vahid, iman konularında asla delil olarak kullanılamaz. İmam Gazalî bu gerçeği *el-Mustasfa* adlı kitabında dile getirmiştir.¹³ Türkiye’de ise bu gerçeği söylemeye ilk cesaret eden kişi Hüseyin Atay’dır. Atay bu gerçeği 1960 yılında yayımladığı “Kur’an’da İman Esasları” adlı doktora tezinde ifade etmiştir. Atay Matürîdî kelimcisi Ebu’l Muin en-Neseî tarafından yazılan *Tabsiratu’l Edille* adlı kitabı kaynak göstermektedir. En-Neseî anılan eserde iman şartlarının altı değil beş olduğunu dile getirip yukarıda verdiğimiz Nisa 136’daki şartları saymaktadır. Buna ek olarak Nisa 79 başka bir gerçeğin altını çizmektedir: “İyilikten/güzellikten sana ne isabet ederse Allah’tandır. Kötülükten sana isabet ederse kendi nef-sindendir.”

Bu ayetten de anlaşılacağı üzere, bizlere çocukluğumuzdan beri öğretilen “amentü billahî” diye başlayan cümleler Kur’an’dan değildir ve Kur’an’ın verilerine ters düşmektedir zira orada hayrın ve şerrin Allah’tan olduğu söylenmektedir. Kur’an ise şerrin insana isabet etmesinin sorumlusunun Allah değil kendisi olduğunu dile getirmektedir. Yani başına gelen kötülük Allah’ın bilmesinden veya öyle istemesinden dolayı değil, insanın kendi hataları yüzündendir. Ama Allah ilmiyle ezeli ve ebedi kuşattığı, başka bir deyişle, her türlü noksanlıktan arınmış olduğu için tabii ki insanların ne yapacağını, başına neler geleceğini bilir. Bir öğretmen öğrencisinin, derslerdeki gidişatını temel alarak sınavdan kaç alacağını tahmin eder; ancak öğrencinin aldığı not öğretmenin bilmesinden ötürü değil, onun kendi başarısı veya başarısızlığı se-

bebiyledir. Ayrıca bu konuyla ilgili olarak Kur'an'da birçok ayette Allah'ın, kullarına asla zulmetmediği beyan edilmektedir.¹⁴

Burada ifade edilmesi gereken çok önemli bir husus hastalık, ölüm, fakirlik gibi kavramları Kur'an bir şer, kötülük değil bir imtihan olarak değerlendirmektedir (Bakara 155); bu tür olaylar bir şer yada kötülük değil bir varoluş gerçeğidir.

Kader konusuyla ilgili son olarak, geleneksel ekolün alın yazısı olarak değerlendirdiği bir ayeti ve bu ayetin alın yazısıyla nasıl ilgisi olmadığını açıklamak istiyorum. Emevî İslam anlayışı Hadid 22'yi alın yazısı olarak değerlendirmektedir. Ayeti verelim: “Yeryüzünde ve kendi benliklerinizde meydana gelen hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce bir kitapta mevcut olmasın. Bu, Allah için çok kolaydır.”

Bu ayette Allah, yeryüzünde ve bizim nefislerimizde olan her musibeti yaratmadan önce onu bir yere kaydettiğini, yarattığı hiçbir olguyu bir kitaba kaydetmeksizin oluşturmadığını söylemektedir. Burada Emevî yorumunun dediği gibi “ezelden belirlenmesi” şeklinde hiçbir tabir yoktur. Kur'an'da böyle bir tabir yer almamaktadır. Buna ek olarak, Mustafa İslamoğlu tarafından yazılan *Hasan Basrî'nin Kader Risalesi ve Şerhi* adlı kitapta Hasan Basrî, Emevîlerin, bu ayetteki musibet kelimesini küfür ve iman olarak değerlendirdiklerini buradan yola çıkarak da küfürle imanın daha önceden belirlenmiş olduğunu düşündüklerini, ancak bunun doğru olmadığını dile getirmektedir. Basrî bu ayetteki musibet kelimesinin, mallardan, canlardan, meyvelerden eksiltme yoluyla sınanma anlamına geldiğini belirtip ayetin, sadece bu gerçeğin altını çizdiğini, ayrıca da böyle bir sınanmanın olacağından Kur'an'ın, insanları zaten haberdar ettiğini kayda geçirmektedir.¹⁵

“Hüküm Yalnız Allah'ındır.”

DKAB kitaplarında yer alan en tehlikeli ve yıkıcı yanlışlıklardan biri de Hz. Peygamberin Kur'an gibi hükümler koyabileceğini iddia ederek Hz. Peygamberi, üstü kapalı bir şekilde ilahlaştırıp Allah'ın elçisi konumundan Allah'ın ortağı konumuna yükseltmektir. Kur'an'ın bu konuyla ilgili tavrını ortaya koymadan önce 12. Sınıfların Din Bilgisi kitabının yazarı Kenan Demirtaş'ın sözlerini aktarmak istiyorum.

Hz. Muhammed bazı durumlarda Kur'an'da yer almayan konularda, Kur'an'ın özüne uygun hükümler koymuştur. Yüce Allah Kur'an'da helal ve haram konusunda genel ilke ve ölçütlerini belirtmiş ve bu kriterler doğrultusunda Hz. Muhammed de Kur'an'da olmayan hususlarda hükümler getirmiştir. Kur'an'da konulan genel kurallardan biri de Hz. Peygambere itaat etme ve onun getirdiği hükümlere uyma-

dır. Kur’andaki, “... işte o peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar...” ayetinde Peygamberimizin hüküm koyabileceği belirtilmektedir. Örneğin yenilmesi haram olan şeylerden bazıları Kur’an-ı Kerim’de belirtilmiştir. Peygamberimiz ise bu konuda daha ayrıntılı bilgi vermiştir. Kur’an-ı Kerim’de yırtıcı kuşların etinin haram olduğunu belirten bir hüküm yoktur. Peygamberimize hangi hayvanların etinin yenilip yenilemeyeceği sorulduğunda o, “Azı dışı olan her yırtıcı hayvanın ve pençesiyle avlanan her kuşun yenilmesi yasaktır.” buyurarak bu konuda bir hüküm getirmiştir.¹⁶

Öncelikle Demirtaş’ın, “Kur’an’da yer almayan konularda” ifadesi En’am 38’e aykırıdır. İlgili ayette Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “Yeryüzünde debelenen hiçbir canlı, iki kanadıyla uçan hiçbir kuş istisna olmamak üzere hepsi sizin gibi ümmetlerdir. Biz bu kitapta hiçbir şeyi atlamadık/hiçbir şeyi dahil etmemizlik yapmadık/hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Sonra onlar Rabbi’nin önünde toplanacaklardır.”

Bu ayette de açıkça belirtildiği gibi Kur’an’da dini hükümlerle ilgili eksik bırakılmış, yer almamış hiçbir konu yoktur. Demirtaş gibi aksini iddia etmek En’am 38’den onay alamaz. Yenilip yenilmeyecek etler hakkında da Hac 30 şöyle buyurmaktadır: “İşte böyle! Kim Allah’ın yasaklarına saygılı olursa bu, Rabbi katında kendisi için çok hayırlı olur. Karşınızda okunarak açıklananlar hariç, bütün hayvanlar size helal kılınmıştır. Artık putların pislighinden, yalan sözden uzak durun.” (Hac 30)

Bu ayet yenilip yenilemeyecek hayvan etleriyle ilgili insanların sorabileceği her türlü soruya açıklık getirip cevap vermektedir. Bunun yanı sıra Demirtaş’ın, Allah’ın, Hz. Peygambere hüküm koyma yetkisi verdiğine delil olarak gösterdiği Araf 157. ayeti En’am 57 ve Kehf 26 ile beraber değerlendirmek gerekir. Öncelikle Yüce Allah o ayette Peygamberine hüküm koyma yetkisi vermemektedir; zira temiz şeyleri helal edip pis şeyleri haram kılan bizzat kendisidir. Ancak Hz. Peygamber bunları insanlara ulaştırmak gibi son derece kutsal bir göreve sahip olduğu için Yüce Allah, o ayette kendisine bir şeref nişanı takmaktadır. Başka bir deyişle onu onurlandırmakta ve şereflelendirmektedir. Kur’an’da bunun başka örnekleri de vardır, örneğin Enbiya 30’da Yüce Allah, “Yer ve gök bitişik idi onları biz ayırdık” buyurmaktadır. Dikkat edilirse burada “*fefetakna*” ayırdık yani “biz” ifadesi kullanılmaktadır. Elbette ki, bu ayetten Allah’la beraber başka ilahların var olduğu gibi bir anlam çıkarılması mümkün değildir. O yüzden bu ayette Yüce Allah, kendisinin emrinde olan melekleri şereflelendirmekte onlara da bir onur vermektedir. Tıpkı Araf 157’de Hz. Peygamber’e verdiği gibi. Konuyla ilgili olarak En’am Suresi 57 de şöyle buyrulmaktadır: “De ki: Ben Rabbimden gelen bir ka-

nıt/delil üzerindeyim. Ve siz onu yalanladınız. Acele istediğiniz şey benim yanımda değildir. Hüküm yalnız ve yalnız Allah'ındır. Hakkı/doğruyu O anlatır. Ayırt edenlerin en hayırlısıdır O.”

Bu ayette bu meseleyle ilgili son derece açıklayıcı ifadeler yer almaktadır. “Hüküm yalnız ve yalnız Allah'ındır” ifadesinden de anlaşılacağı üzere hüküm koyma yetkisi Allah'tan başkasına kapalıdır. Ayrıca Peygamber, onların acele istedikleri şeyin, kendisinin yanında olmadığını söylemektedir. Eğer hüküm koyma yetkisi verilseydi böyle demez, hükmünü söylerdi.

Buna ek olarak Allah, Kehf 26'da da bu konuyla ilgili tavrını çok net bir biçimde ortaya koymaktadır: “De ki: Onların ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. O'nun elindedir göklerin ve yerin gaybı. Ne güzel görendir O, ne güzel işitendir. Onların, O'ndan başka bir dostları da yoktur. Ve O, hükmüne hiç kimseyi ortak etmez.” Buna ilaveten Allah'ın Hz. Peygamber'e bile hüküm koyma kapısını kapattığının en kuvvetli delillerinde biri de Hakka Suresinin son ayetleridir: “Eğer bir takım lafları bizden geliyormuş gibi söyleseydi onun sağ elini mutlaka koparırdık. Sonra onun can damarını mutlaka keserdik.” (Hakka 44-46)

Bu kadar ciddi sonuçlar söz konusuysen Hz. Peygamber Kur'an'ın söylemediği bir şeyi söyleyebilir mi? Ya da Kur'an'ın helal dediğine haram diyebilir mi?

Hac

DKAB kitaplarında yer alan Kur'an'ın ruhuna aykırı olarak gördüğüm bilgilerden bir başkası da Hac konusudur. *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10* adlı ders kitabının yazarı Adil Kabakçı Hac ile ilgili şu satırları kaydetmektedir:¹⁷

Hac, İslam'ın beş şartından biridir, Bu ibadet, yılın belirli günlerinde ihrama girerek Kabe'yi tavaf etmek, Arafat'ta vakfe yapmak, Mekke ve çevresinde bulunan bazı kutsal yerleri ziyaret etmek suretiyle yapılır.

Kabakçının burada zikrettiği sözler Bakara Suresinin 197. Ayetiyle çelişmektedir. Yüce Allah bu ayette “Hac bilinen aylardadır” buyurmaktadır. Burada “ay” yerine “aylar” denmiştir, yani çoğuldur. Bilinmesi gereken başka bir husus ise Arapçanın grameriyle ilgili bir noktadır. Arapçada bir cümlede herhangi bir şey çoğul gelmişse o, ikiden fazladır. Zira Arapçada bir nesnenin iki olduğunu ifade etmek için o kelimenin sonuna iki yapma eki getirilir. Örneğin “kalemeyn” iki kalem demektir. Çoğul, yani ikiden fazla “kalemler” yapmamız için “aklam” kelimesini kullanmamız gerekir. Arapçada çoğul, 3 ve fazlası için kullanılır. Bu ayette “aylar” kelimesi iki yapma ekiyle değil çoğul olarak verilmiştir.

Bahsedilen bu aylar da *şuburu'l hac* olarak bilinen Recep, Şaban, Ramazan'dan sonra gelen üç ay Şevval, Zilkade ve Zilhicce'dir. Buna ek olarak Geleneksel ekol, Hac'cın yerine getirilebilmesi için Arafat'ta vakfe'nin Hac'cın şartlarından biri olduğunu ve bunun da Arefe günü yapılması gerektiğini söylemektedir. Bu konuda Öztürk *İslam Nasıl Yozlaştırıldı* adlı kitabında şunları dile getirmektedir:¹⁸

Arafat'ta vakfe'nin haccın Kur'ansal şartlarından biri olduğu doğrudur ama Kur'an bu vakfenin hangi gün yapılacağına ilişkin bir kayıt koymamıştır. Haccı, anılan üç ayın hangi gününde yaparsanız vakfenizi de o günde yapabilirsiniz. Burada başka bir Kur'an güzelliği daha vardır: Kur'an, haccdan bahseden ayetlerinin birinde (Bakara 198) Arafe mevkiinden söz ederken normal şekli olan Arafe sözcüğünü değil de çoğul şekli olan Arafat sözcüğünü kullanıyor.(...)

“Şunu da akılda tutalım: Arafe, Türkçe'de de kullanıldığı gibi, aynı zamanda, bayrama ön gelen gün demektir. Demek oluyor ki, Bakara 198'deki arafe-arafat deyimi hem bir mekan hem de bir zamanı ifade etmektedir. Kur'an bu sözcüğün çoğulunu kullanarak hem zaman hem de mekan bakımından bir değil, birçok arafeler olduğunu ve bunların her birinin kullanılmasının mümkün bulunduğunu göstermektedir. Başka bir deyimle, hac yapan her kişinin ve her grubun kendine özgü arafe günü ve Arafe mevki olacaktır. Haccı hangi ayın hangi gününde yaparsanız, Arafe'niz de, Arafe'de vakfeniz de o gün vücut bulur.

Kur'an, üç aylık bir süreden söz ediyor.

Gerçekten de Öztürk'ün bu sözleri Kur'ansal hakikatleri çok sade ve anlaşılır bir biçimde ifade etmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak, Emevîler, dönemlerinde özellikle uydurma hadisler yoluyla Kur'an dışı bir din anlayışı oluşturmuşlardır. Türkiye'de liselerde öğretilen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin büyük bir kısmı da Kur'an'ın dinini değil, Emevî din anlayışını yansıtmaktadır. Bunun yanı sıra ülkemizin, bu konuda vizyoner bir lidere sahip olmadığına, ve makalemin başında bahsettiğim “vizyon yokluğu” içinde bocalayıp durduğuna ne yazık ki tanık olmaktadır. Elbette bu durumun düzeltilmesinin çok kolay olmadığını biliyoruz. Ama kanaatim odur ki, düzeltmek adına ilk gayreti, sık sık Kur'an'ı anlayarak okuyarak ve kurtuluşumuz için tek reçetemiz Kur'an'dır diyen yazarların yazdıklarını okuyarak gösterebiliriz.

Kaynakça

- Atay, H., *Kur'an'da İman Esasları*, Ankara: 1960.
- Çelik, V., *Eğitimsel Liderlik*, 6. bs., Ankara: Pegem Akademi, 2012.
- Demirtaş, K., *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 12 Ders Kitabı*, Ankara: Özgün Matbaacılık, 2013.
- Evkuran, M., *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9 Ders Kitabı*, Ankara: Ada Matbaacılık, 2013.
- Gazalî, Ebu, H. M., *El-Mustasfa*, Beyrut: İ.M Ramadan Yayınları, tsz.
- Genç, N., *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 11*, İstanbul: Bilnet Matbaacılık: 2013
- İbnül Kayyim, *Zadü'l Mead*, Beyrut: Arnavut Yayınları, 1987.
- İslamoğlu, M., *Hasan Basrî'nin Kader Risalesi ve Şerhi*, İstanbul: Düşün Yayıncılık, 2012.
- Kabakçı, A., *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10 Ders Kitabı*, İstanbul: Tutku Yayıncılık, 2013.
- Kur'an-ı Kerim
- Öztürk, Y. N., *İslam Nasıl Yozlaştırıldı*, 15. bs., İstanbul: Yeni Boyut, 2008.
- Öztürk, Y. N., *Kur'an'daki İslam*, 42. bs., İstanbul: Yeni Boyut, 2008.
- Öztürk, Y.N., *Kur'an'ı Tanıyor musunuz? O'nu Hiç Okudunuz mu?*, İstanbul: Yeni Boyut, 2013.
- Suyutî, C., *el-İtkan fi Ulumi'l Kur'an*, Beyrut: M.Kassas Yayınları, 1987.

Notlar

- 1 V. Çelik, *Eğitimsel Liderlik*, 6. bs., Ankara: Pegem Akademi, 2012, s. 165
- 2 V. Çelik, a.g.e., s.166,
- 3 Y.N. Öztürk, *Kur'an'ı Tanıyor musunuz? O'nu Hiç Okudunuz Mu?*. İstanbul: Yeni Boyut, 2013.
- 4 M. Evkuran, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 9 Ders Kitabı*. Ankara: Ada Matbaacılık, 2013, s.77.
- 5 Y. N. Öztürk, *İslam Nasıl Yozlaştırıldı*. 15. bs., İstanbul: Yeni Boyut. 2008, s.270-271.
- 6 C. Suyutî, *el-İtkan fi Ulumi'l Kur'an*. Beyrut: M.Kassas Yayınları, 1987, 1/67.
- 7 K. Demirtaş, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 12 Ders Kitabı*. Ankara: Özgün Matbaacılık, 2013, s.174.
- 8 K. Demirtaş, a.g.e., s.22.
- 9 Öztürk, s.92-93.
- 10 İbnül Kayyim, *Zadü'l Mead*, Beyrut: Arnavut Yayınları, 1987, 1/527.
- 11 N. Genç, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 11*, İstanbul: Bilnet Matbaacılık: 2013, s.10.
- 12 Bkz. Kamer 49.
- 13 H. M. Gazalî, *El-Mustasfa*, Beyrut: İ.M Ramadan Yayınları, tsz., 1/440-444.
- 14 Bkz. Nahl 33, Enfal 51.
- 15 Akt. M. İslamoğlu, *Hasan Basrî'nin Kader Risalesi ve Şerhi*. İstanbul: Düşün Yayıncılık, 2012, s.148.
- 16 Demirtaş, a.g.e., s.55-56.
- 17 A. Kabakçı, *Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 10 Ders Kitabı*, İstanbul: Tutku Yayıncılık, 2013, s.41.
- 18 Öztürk, *İslam Nasıl Yozlaştırıldı*, s.163-164.

